

לעולם אל יתיאש אדם מן הרחמים

וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר (ג. כג)

כתוב במדרש תנחומא (אות ד') ואתחנן אל ה' וכו', לימד משה את באי העולם שלא יאמר אדם, הואיל וחולי שלי מסוכן, ועשה דייתי (צוואה), וחילק כל אשר לו וכו', לא אתפלל עוד. אלא יתפלל! שאין הקב"ה פוסל תפילת כל בריה, שהרי משה עשה דייתי שנאמר "ועריו נתתי וגו'" ואצוה אתכם בעת ההיא וגו', ואת יהושע צייתי בעת ההיא לומר "וגו", הרי דייתי. שמא תאמר עמד לו ולא התפלל, תלמוד לומר "וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה'" ע"כ. כלומר אף שכבר כתב צוואה ליהושע, עדיין לא התיאש מן הרחמים. ואלולי שאמר הקב"ה "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר זה", היה מוסיף להתפלל עד שהיתה נשמעת תפילתו. וכן אמרו חז"ל (ברכות י) כשבא ישעיה הנביא ובישר לחזקיהו: צו לביתך כי אתה מת, אמר לו: מקובלני מבית אבי אבא, שאפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל ימנע מן הרחמים, עמד להתפלל, והוסיפו לו עוד חמש עשרה שנה.

אמר ה' "חפץ חיים" (לקוטי אמרים פ"י) וז"ל: כל הצרות הרבות הבאות עלינו שאיננו ניצלים מהם, המה מפני שאין אנו צועקים ומרבים בתפילה עליהם, כי לו התפללנו ושפכנו שיח לפני הקב"ה בודאי לא ישובו תפילותינו ובקשותינו ריקם. ולא יסתפק האדם במה שמתפלל שמונה עשרה ג' פעמים בכל יום, אלא כמה פעמים ביום צריך לשפוך תפילות ובקשות בינו לבין עצמו כשהוא בביתו מעומקא דליבא, כי השלש תפילות הם אצלו כבר שגורות בפיו ואינו נותן לב להם כל כך, מה שאין כן אם יתבונן כל אדם בינו לבין עצמו ויעשה חשבון הנפש על מצבו ומעמדו גודל עניו וטרדותיו הרבות, ועל כולם הוא משתכר רק לחם צר ומים לחץ, ואזי ישפוך לבו כמים נגד השי"ת, והתפילה תצא אז בכוונה עמוקה ובלב נשבר ורוח נמוכה, תפילה כזו בודאי לא תשוב ריקם עכ"ל.

ספר "אוצרות התורה"

וְאֶתֵּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים פְּלִגְמֵי הַיּוֹם (ד. ד.)

בספרים הקדושים נאמר, כי מאתיים וארבעים ושמונה המילים שבקריאת שמע, נותנות כח חיים ברמ"ח אבריו של האדם. ברם באמת אין בשלוש הפרשיות של קריאת שמע אלא מאתיים וארבעים ושבע מילים, אך המלה "אמת" שיש לאמרה יחד עם ה' אלוהים אמת, היא המשלימה את המנין רמ"ח. זהו שמרמז כאן הכתוב: "וְאֶתֵּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם", אם תדבקו את המלה "אמת", דהיינו: אותיות "אתם" ל"ה' אֱלֹהֵיכֶם", ותאמרו את כל זה יחד בסוף קריאת שמע, כי אז תזכו ל"חַיִּים פְּלִגְמֵי הַיּוֹם", שתשפיעו כח חיים על כל רמ"ח אבריים, כך שכל עצמכם תהיו מלאי חיות.

ספר "מענה של תורה"

הקב"ה מחזיק ביד האדם בשתי ידיו

וּבִקְשָׁתֶם מִשֵּׁם אֵת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּמִצָּאתָ פִּי תִדְרָשׁוּ כָּל לִבְכֶּךָ וּכְלֵי נַפְשְׁךָ..כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ. (ד. כט, לא)

לא ירפך מלהחזיק בך בידיו, ולשון לא ירפך לשון לא יפעיל הוא, לא יתן לך רפיון לא יפריש אותך מאצלו (רש"י)

גם לקמן בפ' וילך אומר ומשה רבינו לדור הנכנס לארץ ישראל: "חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ד' אלהיך הוא ההולך עמך לא ירפך ולא יעזובך" וכתב רש"י: לא ירפך, לא יתן לך רפיון להיות נעזב ממנו. כותב על כך הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל משגיח ישיבת באר יעקב: התורה מגדירה כאן את מצבו האמיתי של כל אחד ואחד מישראל, שהקב"ה מחזיק בו בשתי ידיו כביכול ולא עוזב אותם ממנו ולעולם לא יעזוב אדם מישראל, איך יכול חלילה אדם להישמט מתוך ידיו יתברך וללכת לדרכו, רק כשהוא בידיו משמיט עצמו וחלילה בועט בו יתברך. כמו שרואים לפעמים ילד הולך ברחוב ואמו מחזיקה בידו ופתאום הילד מוציא ידו מיד אמו ורץ לדרכו, זהו ציור לאדם הרוצה ללכת לבד ושומט עצמו מתחת ידיו של בוראו. וידיעה זו הזכיר משה רבינו לדורו: תתבוננו היטב ותראו, הקב"ה אווז בידכם ולא עוזב אתכם לרגע, וכן בפרשת וילך, חזקו ואמצו להיות חזקים מאד במה שמוטל עליהם, אל תיראו ואל תערצו מפניהם, כי היראה מבני אדם היא סימן של ניתוק דק מהבורא יתברך שהולך עמך, לא ירפך ולא יעזובך, היה חזק בעבודתך ועבוד עם כל הכוחות שניתנו לך בטבעך בלי שום יראה ופחד ממשהו כי הקב"ה מחזיק בך בשתי ידיו.

ספר "לתתך עליון"

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ד. מד.)

מראה פני כתיבת ספר תורה לעם העומדים לימינו ולשמאלו, ומחזירו לפניו ולאחריו, שמצוה על כל אנשים ונשים לראות הכתב ולכרוע, ולומר: וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, וכן על פי ה' ביד משה (שו"ע או"ח קלד, ב).

בקובץ "קול התורה" הובא בשם מרן הגראמ"מ שך זצ"ל: יש להבין מהו העניין של הסתכלות בכתב ומדוע יש לומר דווקא שני פסוקים אלו. מובא במסכת נדרים (לח.): אמר רבי יוסי ברבי חנינא: לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו, שנאמר 'כתב לך', 'פסל לך', מה פסולתן שלך אף כתבן שלך. משה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל ועליו הכתוב אומר "טוב עין הוא יבורך". ומסיקה שם הגמרא שהכוונה "לפלפולא בעלמא", שאותו קיבל משה מהקב"ה ונתן לישראל. וביאר שם הרא"ש: "הבנה וחריפות, והיינו 'כתבן שלך', כי כל החכמה והשכל רמוזים בכתב התורה בצורת האותיות". על פי זה אפשר לבאר כי זו כוונת הדין שלאחר שקראו

בתורה שבכתב יש להראות את האותיות לקהל, לרמוז

להם עניין פלפול התורה שבעל פה שאותה נתן משה לישראל. וזהו שאומרים "וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל", היינו עניין הפלפול שנתן משה לישראל, את אשר קיבל הוא עצמו מאת הבורא יתברך, והיינו "על פי ה' ביד משה".

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

ובקל מאדף (ו.ה)

הרמב"ן מפרש את המלה "מאדף" משורש "מאוד", כלומר חייב האדם לאהוב את השי"ת בדבר החביב עליו מאוד מאוד, ומתוך כך פירשו חז"ל שהכוונה "בכל ממונך", כי יש לך אדם שממונו חביב עליו יותר מגופו. היה החפץ חיים מוסיף ואומר, כי כשם שהממון קרוי "מאודך" לגבי מי שאוהב את הממון, כך מי שאוהב עד למאוד את לימוד התורה, הרי זה נקרא אצלו "מאודך". מכאן שחייב אדם לוותר על לימוד התורה, אם יש צורך בכך לקיים אהבת ה' וקידוש שמו, כאשר השעה צריכה לכך. מתוך כך היה אומר לחתנו רבי הירש לוינסון, מנהל הישיבה בראדין, שאם רוצים לנהל ישיבה, צריכים לוותר לעתים גם על לימוד תורה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

והיו הדברים האלה.. על לבבך. וישננתם לבניך (ו.ו.ז.)
אם רוצה אדם ללמד תורה ומוסר לזולת, עליו להיות בעצמו חדור בדברים שהוא אומר, לפי שרק אז עשויים הם להשפיע, כפי שאמרו חכמינו: דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב. אם "והיו הדברים האלה על לבבך", שהם חדורים עמוק בלבך, אזי יתכן "וישננתם לבניך", שישפיעו כחץ שנון על בניך ותלמידך, אבל אם לא יהיו "על לבבך", לא תהיה להם כל השפעה על אחרים, לפיכך נאמר: וישננתם ולא ולמדתם. אלשיך הקדוש

עצתו של רבי עקיבא לחיזוק יראת שמים

את ה' אלוך תירא (יג.)

חז"ל אומרים (קדושין נו.) ששמעון העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה, ומבאר מה באו להוסיף. אולם, כיון שהגיע ל"את ה' אלוך תירא", פרש, אמרו לו תלמידיו: רבי כל אתין שדרשת מה תהא עליהם? אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך קיבלתי על הפרישה. וכי אפשר לרבות עוד משהוא שיש לירא מלפניו כפי שיש לירא מן האלוקים? תמה רבי שמעון העמסוני, ולפיכך חדל מיד מכל העיסוק בנושא זה וממשיכה הגמרא: עד שבא רבי עקיבא ולימד "את ה' אלוך תירא", לרבות תלמידי חכמים. שמעון העמסוני צפה ברוח קודשו וראה את התמעטותן של הדורות האחרונים ואת יראת שמים הפוחתת והולכת, ולא ידע מה אפשר לעשות כדי להתמודד עם הענין. עד שבא רבי עקיבא וחדש, שהעצה לחיזוק "את ה' אלוך תירא" הנה לרבות תלמידי חכמים, כלומר: להרבות בעולם תלמידי חכמים, לייסד ישיבות קדושות שבהן יעמידו תלמידים רבים לתורה וליראה.

ספר ומתוק האור בשם ספר "מרכיצי תורה בעולם החסידות"

הלכה: הלכות כיבוד אב ואם להחזיק את הוריו בביתו.

כתב השו"ע (יו"ד ס' ר"מ ס"ד): איזהו כבוד מאכילו ומשקהו וכו', ובפסקים ותשובות (אות טו) כתב: וכן אם הוריו זקנים או חלולים ומבקשים מבנם שיכניסם לדור בביתו כדי שיהיה להם לעזר, חייב הבן להשתדל ולהכניסם לביתו, (אבל כל ההוצאות של מאכלי וכו' אין הבן חייב לשלם מכיסו אם יש לאב), והוא בכלל מאכילו ומשקהו, ובזה מקיים מצות כיבוד אב ואם בכל רגע ורגע, אך אם אשתו מתנגדת לכך, יש לה טענות שאביו ואמו מריעין ומצירין וגורמין קטטה בינה לבעלה, ונראה לבית דין שיש ממש בדבריה, שומעין לה, ואז מחויב הבן למצוא להם מקום ומסגרת המתאימה לצרכיהם. (מושב זקנים וכדו').

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: כדאי שלא תתוכחו עם טיפש, כי לא יבדיל ביניכם.

ספר "שמחלה"

חקירה: הוצאה מרשות לרשות בשבת

הנחה, חלק מהמלאכה, ובלא הנחה לא עשה מלאכת הוצאה, או שהיא רק גזירת הכתוב, ובלא הנחה עשה את מלאכת הוצאה, אלא שגזירת הכתוב שפטור. (אפיקי ים ח"ב ד-ד"ה והנלע"ד).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: יגדיל תורה

מדי שבת בקריאת התורה נהג הגבאי בבית הכנסת בפראג להוסיף על שבעת הקוראים עוד כמה וכמה קוראים, כדי להרבות על ידי כך את הכנסות בית הכנסת מנדרים של "מי שברך", כל אימת שהיה הגבאי נשאל על כך, היה מציין, כי חלק ניכר מההכנסות מיועד לצרכי צדקה. הגיב על כך רבי ישעיה'לה הרב דמתא ואמר: גבאי זה מקיים את הפסוק: למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר, למען צרכי צדקה הוא מגדיל ומוסיף הוספות בקריאת התורה, ויאדיר, מרבה נדרים של מי שברך.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קצג)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr